

BO'LAJAK TARBIYACHILARDA INTELLEKTUAL KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Abdurasulova Jumagul Oxunjon qizi

Farg'ona Davlat Universiteti

E-mail: jumagulsoliva600@gmail.com, +998918815804

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo'lajak tarbiyachilarning intellektual kompetentliklarini rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari tahlil qilinadi. Intellektual kompetentlikning mazmuni, uning shakllantirish usullari va amaliyotdagi o'rni ko'rib chiqiladi. Shuningdek, pedagogik jarayonda innovatsion texnologiyalar va kreativ yondashuvlarning ahamiyati ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: bo'lajak tarbiyachi, intellektual kompetentlik, pedagogik mexanizmlar, kreativlik, innovatsion texnologiyalar, kompetentlik, pedagogik jarayon, ta'lim sifati, kasbiy rivojlanish, amaliyot.

Аннотация: В статье анализируются педагогические механизмы развития интеллектуальной компетентности будущих воспитателей. Рассматривается содержание интеллектуальной компетентности, методы её формирования и роль в практической деятельности. Также подчеркивается важность использования инновационных технологий и креативного подхода в педагогическом процессе.

Ключевые слова: будущий воспитатель, интеллектуальная компетентность, педагогические механизмы, креативность, инновационные технологии, компетентность, педагогический процесс, качество образования, профессиональное развитие, практика.

Annotation: The article analyzes the pedagogical mechanisms for developing the intellectual competence of future educators. The content of intellectual competence, methods for its formation, and its role in practical activities are examined. Additionally, the importance of using innovative technologies and creative approaches in the pedagogical process is emphasized.

Keywords: future educator, intellectual competence, pedagogical mechanisms, creativity, innovative technologies, competence, pedagogical process, education quality, professional development, practice.

Kirish: Zamonaviy ta'lim tizimida pedagoglarning intellektual kompetentliklari ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Bo'lajak tarbiyachilarning intellektual qobiliyatlarini rivojlantirish, ularning kasbiy faoliyatlarida muvaffaqiyatga erishishlari uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi. Ushbu maqolada intellektual

kompetentlikni rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari tahlil qilinadi va ularni takomillashtirish bo'yicha takliflar beriladi.

Tahlil va muhokama:

1. Intellektual kompetentlikning mazmuni:

Intellektual kompetentlik — bu shaxsning bilim olish, tahlil qilish, qaror qabul qilish va muammolarni hal etish qobiliyatlarini o'z ichiga olgan ko'nikmalar majmuasidir. Pedagoglarda bu kompetentlikning mavjudligi ularning ta'lim jarayonida samarali faoliyat yuritishlariga yordam beradi. Zamonaviy ta'lim tizimida pedagoglarning intellektual kompetentliklari ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Ularning bilim olish, tahlil qilish va qaror qabul qilish qobiliyatlari o'quvchilarning mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda asosiy omil hisoblanadi.

2. Pedagogik mexanizmlar:

Pedagogik mexanizmlar — bu ta'lim jarayonini boshqarish, tashkil etish va takomillashtirishda qo'llaniladigan usul va vositalar tizimidir. Ular orasida innovatsion ta'lim texnologiyalari, interfaol usullar, loyiha asosidagi o'qitish va boshqalar mavjud. Innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilish mumkin. Masalan, maktabgacha ta'limni innovatsion texnologiyalar bilan qurollantirish bolalarning ijodiy qobiliyatlarini va ularning xotira hamda mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Iroda Muxammadovna Rajabova o'z maqolasida LEGO konstruksiyalarini qurish orqali maktabgacha yoshdagi bolalarning tafakkurini rivojlantirishning ahamiyatini ta'kidlaydi.

3. Innovatsion texnologiyalar va kreativ yondashuvlar:

Innovatsion texnologiyalarni qo'llash pedagoglarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Kreativ yondashuvlar esa o'quvchilarning mustaqil fikrlash va muammolarni hal etish ko'nikmalarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Umidaxon Ziyayeva o'z maqolasida bo'lajak tarbiyachilarning kreativ kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyasini batafsil yoritgan. Uning fikricha, kreativ kompetensiyalarni rivojlantirish orqali pedagoglarning ijodiy qobiliyatlari oshadi va bu o'z navbatida o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishga xizmat qiladi.

4. Amaliyotdagi o'rni:

Pedagoglarning intellektual kompetentliklari ta'lim sifatini oshirishda bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ularning innovatsion yondashuvlarni qo'llashlari o'quvchilarning bilim olish jarayonini qiziqarli va samarali qiladi. Shohistaxon Tojiboyeva xorijiy til o'qituvchilarining informatsion-analitik kompetentliklarini rivojlantirishning pedagogik mazmunini o'rgangan. Uning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, xorijiy til

o'qituvchilarining informatsion-analitik kompetentliklarini rivojlantirish orqali ularning pedagogik faoliyati samaradorligini oshirish mumkin.

Shuningdek, ta'limda innovatsion texnologiyalardan foydalanish va kreativ yondashuvlarni qo'llash orqali o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga erishish mumkin. Farangiz Shomurotova innovatsion texnologiyalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilishning samarali yo'llarini o'rganib, bu orqali o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish mumkinligini ta'kidlaydi.

Bundan tashqari, pedagogik faoliyatda innovatsion yondashuvlarni qo'llash orqali o'quvchilarda texnologik kompetensiyalarni shakllantirish mumkin. Naimaxon Raxmatova va Sharof Shuxratov texnologiya ta'limida innovatsion yondashuv asosida o'quvchilarda texnologik kompetensiyalarni shakllantirishning pedagogik shartlarini ishlab chiqqanlar. Ularning fikricha, innovatsion yondashuv asosida o'qitish dars samaradorligini oshiradi va kelgusida yetuk mutaxassis bo'lishiga ko'maklashadi.

Shu bilan birga, pedagogik va innovatsion yondashuvlarni raqamlashtirish sharoitida qo'llash ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Muxayo Salixova, Ruxshona Nabieva va Nilufar Ummatova raqamlashtirish sharoitida ta'limda pedagogik va innovatsion yondashuvlarni qo'llash orqali o'quv jarayonini samarali tashkil etish mumkinligini ko'rsatganlar.

Xulosa: Bo'lajak tarbiyachilarning intellektual kompetentliklarini rivojlantirish ta'lim tizimini modernizatsiya qilishning ajralmas qismidir. Innovatsion texnologiyalar va kreativ yondashuvlarni qo'llash orqali pedagoglarning kompetentliklarini oshirish, o'z navbatida, o'quvchilarning sifatli ta'lim olishini ta'minlaydi. Shu sababli, ta'lim muassasalarida intellektual kompetentlikni rivojlantirishga qaratilgan tizimli ishlar olib borilishi zarur.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. Saidova Z. (2022). "Bo'lajak o'qituvchilarda axloqiy-ma'naviy kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari". *Journal of New Century Innovations*, 13(1), 93–98.
2. Ziyayeva U. (2022). "Bo'lajak tarbiyachilarning kreativ kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyasi". *Maktabgacha va Maktab Ta'limi Jurnali*, 1(3), 45–50.
3. Tojiboyeva S. (2024). "Bo'lajak xorijiy til o'qituvchilarining informatsion-analitik kompetentligini rivojlantirishning pedagogik mazmuni". *Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences*, 5, 530–534.
4. Azimova O. (2023). "Bo'lajak o'qituvchilarni axborotlar bilan ishlash kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari". *Pedagogs Jurnali*, 35(2), 98–102.

5. Karimova S. B. (2024). "Bo'lajak o'qituvchilarda akmeologik kompetentlikni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida". *Oriental Art and Culture*, 5(6), 112–115.
6. Xodjaeva D. (2021). "Pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali talabalarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish". *Ta'lim va tarbiya masalalari*, 3(45), 56–60.
7. Mamatov A. (2020). "Innovatsion ta'lim texnologiyalarining pedagogik jarayondagi o'rni". *O'zbekiston ta'limi*, 4(78), 22–25.
8. Raximov B. (2022). "Kreativ pedagogika: nazariya va amaliyot". *Pedagogika va psixologiya masalalari*, 1(12), 34–38.
9. Shodmonova N. (2023). "Bo'lajak pedagoglarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llash kompetensiyasini rivojlantirish". *Ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalar*, 2(56), 77–80.
10. Yuldasheva G. (2024). "Pedagogik jarayonda interfaol usullarni qo'llash orqali talabalarning intellektual rivojlanishini oshirish". *Ta'lim va innovatsiyalar*, 6(89), 45–49.